

Review of the book *Modèle éthologique et criminologie*, C. Debuyst, 1985, 2870092229

Fijnaut, C.J.C.F.

Published in:

Panopticon: Tijdschrift voor Strafrecht, Criminologie en Forensisch Welzijnswerk

Publication date:

1989

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Fijnaut, C. J. C. F. (1989). Review of the book *Modèle éthologique et criminologie*, C. Debuyst, 1985, 2870092229. *Panopticon: Tijdschrift voor Strafrecht, Criminologie en Forensisch Welzijnswerk*, 10(2), 197-198.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright, please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Debuyst, Ch., 'Modèle éthologique et criminologie', Bruxelles, Pierre Mardaga, 1985, 181 p.

De criminologie op het West-Europese vasteland heeft in de jaren '70 een ware metamorfose meegemaakt: zij is toen 'verengelt' en 'veramerikaniseerd'. Deze ontwikkeling is in een aantal opzichten heel heilzaam geweest, m.n. waar het gaat om het onderzoek van de feitelijke werking van de strafrechtspleging. Maar op andere vlakken heeft zij, zeker in haar modieuze varianten, nogal wat onheil gesticht. Zij heeft b.v. geleid tot de institutionalisering van een criminologie die gespeend is van elke filosofische of ideologische grondslag. En, wat zeker zo erg is, zij heeft ook bewerkstelligd dat de geschiedenis van het criminologische denken in de vergetelheid is geraakt. Met het ridicule gevolg b.v. dat meer dan eens niet wordt onderkend dat nieuwigheden uit Amerika gewoon kruimels van een heel oude koek zijn.

Dit schrijf ik hier op om duidelijk te maken waarom ik er spijt van heb niet eerder te hebben kennisgenomen van het boek van Ch. DEBUYST, *Modèle éthologique et criminologie*. Want dit is nu precies een boek waarin wordt geprobeerd om een zinvol verband te leggen tussen nieuwere ontwikkelingen in de Amerikaanse crimi-

nologie en oudere continentale ontwikkelingen in dit vakgebied. Meer bepaald komt deze poging neer op een versmelting van enerzijds de interactionistische criminologie zoals die door m.n. E. GOFFMANN en D. MATZA is gepraktiseerd en anderzijds de humanistische criminologie van E. DE GREEFF. Het resultaat van deze synthese is bijzonder interessant. Kort samengevat komt het erop neer dat de opvattingen die deze grote Leuvense criminoloog in zijn *Introduction à la criminologie* en in andere boeken, zoals *Aan de bronnen van ons bestaan*, *Liefde en afweer* en *Het blinde mensdom*, heeft verkondigd over het instinctieve afweermecanisme van de mens, als het ware de basis kunnen vormen van een goed begrip van het verloop en zeker ook de afloop van de informele en formele sociale reacties op misdadig gedrag. De instinctieve afweer van mensen tegen het gedrag van anderen dat als bedreigend wordt ervaren, brengt immers 'automatisch' met zich mee dat zij deze anderen zelf als levensgrote bedreigingen gaan zien en ze al hun positieve, liefdevolle kanten ontnemen. En zo ontstaat de ruimte om hen in informele en formele sociale reactieprocessen de facto en de iure 'rechteloos' te maken en onder controle te brengen.

Deze kerngedachte wordt in vijf hoofdstukken ontwikkeld. Uitgaande van de wetenschapstheorie van Karl Popper wordt in het eerste hoofdstuk de idee verdedigd dat de werkelijkheid altijd 'begrepen' werkelijkheid is, gekleurd, gefilterd door de wijze waarop wij haar waarnemen. Deze idee voedt de redenering in de hoofdstukken 2 en 3 dat misdaad als zodanig niet bestaat, maar een kwestie is van definitie, van toekenning, van toeschrijving van gedrag als misdadig, en zodoende ook een kwestie van machtsverhoudingen in een samenleving. Het hoofdstuk 4 bevat de toepassing van deze redenering op de rol van traditionele noties als die van (on-)gevaarlijkheid in de strafrechtspleging. In het laatste hoofdstuk wordt onderzocht welke ruimte de moraal is toegemeten in de sociale reactie op misdadig gedrag.

Aan het slot van zijn boek wijst Ch. DEBUYST op de consequenties voor de criminologie, m.n. de criminele psychologie. Deze komen erop neer dat net zoals het strafrecht enerzijds niet zonder meer de uitdrukking is van het instinctieve afweermecanisme van de mens maar ook uitdrukking is van het spel van de macht rond misdaad en straf, zo ook moet de criminologie die wetenschap wil zijn, afstand weten te nemen van het strafrecht en de strafrechtspleging. Waar zij dan uitkomt, weet Ch. DEBUYST ook niet. Maar in de laatste regels van zijn boek belooft hij de lezer die weg wel op te zullen gaan. Hoever Ch. DEBUYST momenteel is gevorderd, heeft hij nog niet laten weten. Ik ben er wel nieuwsgierig naar. Mijn nieuwsgierigheid gaat vooral uit naar de mate waarin hij ook in het vervolg eenheid zal weten te scheppen tussen Amerikaanse en continentale ontwikkelingen in de criminologie.

Cyrille Fijnaut